

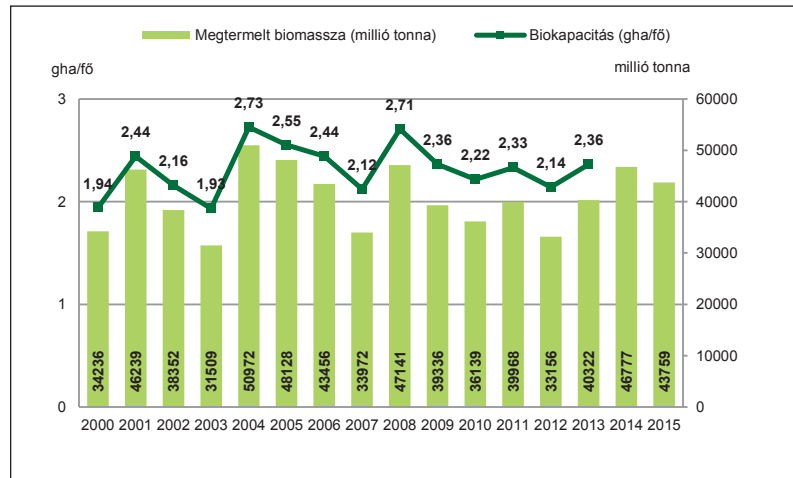
F.2.1. Biológiai kapacitás

A fenntarthatóságnak számos definíciója van. A legegyszerűbb azt mondani, hogy a fenntarthatóság azt jelenti: jólétben élünk a természet adta kereteken belül. A „természet adta keretet” a biológiai kapacitás határozza meg.

A biológiai kapacitás az éves megközhozammal súlyozott földterületet jelenti, a világátlag-termékenységű földterülethez viszonyítva, mértékegysége a globális hektár. Ennek az éves hozamnak az a nagyjából 12 milliárd hektár biológiailag produktív föld- és vízfelület a forrása, amely rendelkezésre áll a Földön. A KSH adatai szerint hazánk területének 79%-a termőterület, ennek közel háromnegyede mezőgazdasági terület, amelyből több mint 4,3 millió hektár a szántó művelési ágba tartozik. Az ország erdőterületeinek nagysága 21%-ra (1,9 millió hektárra) növekedett az elmúlt években.

A környező országokhoz hasonlóan hazánk is kedvező természeti adottságokkal rendelkezik. Azonban az, hogy a biokapacitás értéke elegendő-e, az ökológiai lábnyom nagyságától függ. Ebből a szempontból a tendencia kedvezőtlen hazánkban.

Magyarországon az egy főre jutó 2,20 (gha) biokapacitás rosszabb, mint az európai átlag (3,24 gha), de jobb, mint a globális 1,71 gha érték. Ha az ökolábnyom hazai értékét tekintjük, akkor a nemzetközi átlaghoz képest 1,1 gha a deficit, és 0,8 gha-val nagyobb a lábnyomunk, mint amekkora a hazai biokapacitás. Tehát minden szempontból deficitesekek vagyunk.

Forrás: GFN, KSH

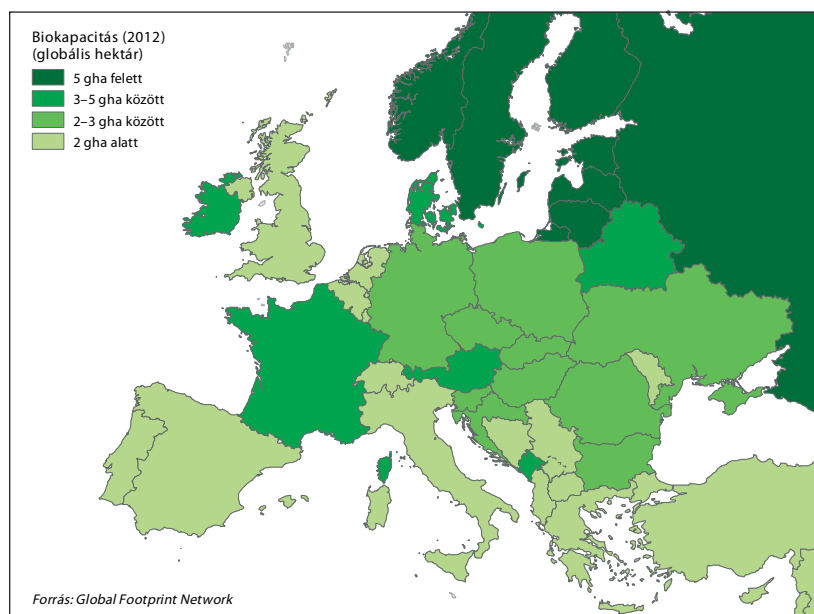
Az ökológiai lábnyomszámítás abból indul ki, hogy minden előállított termékhez vagy megvalósult szolgáltatáshoz (ha áttételesen is, de) a természeti erőforrások jelentik a bemenetet. Ezen belül, hogy mit tekintünk „rendelkezésre állónak” vagy „hasznosnak”, az függ a fejlettségtől, az igényektől és a rendelkezésre álló anyagi lehetőségektől is. A nyersanyagigényen túl az emberi civilizáció megteremtette a hulladék (káros kibocsátások) fogalmát és gyakorlatát is.

A fenntartható gazdálkodás az, amikor az ökológiai lábnyom (lásd: *Környezeti terhelések dimenzió*) tartósan kisebb, mint a biológiai kapacitás. Ilyenkor az ökoszisztémának lehetősége van a puszta újratermelésen túl a tartalék képzésére is.

Mint a fenti diagramon is látható, a biológiai kapacitás mértéke ingadozó, részben gazdasági folyamatok, de elsősorban az időjárás befolyásolja a nagyságát.

A hatékonyság növelése és a pazarlások megszüntetése sajnos nem vezet a biokapacitás növeléséhez, hiszen annak módja a termőterületek vagy a hozam növelése lenne. A felhasznált természeti erőforrások csökkentésével elérhető, hogy a biomasszahozam és az ökoszisztéma-szolgáltatások fedezni tudják a gazdaság igényeit. A huzamos túlterhelés miatt azonban a rendszer működése nem lesz fenntartható, kimerül és összeomlik.

Kormányzati szinten az adaptív mezőgazdasági technológiák támogatása jelent előrelépést. Ezenkívül fontos szerepe van a kommunikációnak és a szemléletformálásnak abban, hogy a környezeti terhelések csökkentésével a biokapacitás nagysága elegendő legyen.

A biokapacitás értékét külső tényezők is befolyásolják. Hosszú távon a klímaváltozáshoz alkalmazkodó mezőgazdaság megvalósítása lehet fenntartható.

